

Vergaderjaar 2012–2013

33 400 A

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Infrastructuurfonds voor het jaar 2013

Nr. 112

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 augustus 2013

Op 8 april 2013 heb ik uw Kamer een toezegging gedaan met betrekking tot de toepassing van led-verlichting in tunnels (Kamerstuk 33 400 A, nr. 93). Graag informeer ik u daar nader over.

LED in moderne contractvormen en het afwegingskader voor LED-verlichting

Ten aanzien van verlichting in tunnels neem ik een functionele eis op gericht op energiebesparing. De marktpartijen zullen vervolgens conform deze eis op het gebied van energiebesparing varianten afwegen en tot een oplossing komen. Ik neem deze functionele eis op omdat het recht doet aan het maatwerk dat geleverd moet worden.

Led-verlichting is in principe energiezuiniger dan traditionele verlichting, maar duurder in de aanschaf. Ook is de traditionele tunnelverlichting, bijvoorbeeld met natriumlampen, al erg energiezuinig. Daardoor is het verschil tussen led-verlichting en traditionele verlichting (natriumlampen) soms niet zo groot.

Daarnaast speelt bij tunnelverlichting ook de gelijkmatigheid van het licht een rol aangezien gelijkmatigheid een eis is in relatie tot veiligheid. Omdat de lichtopbrengst van led groter is dan van traditionele lampen, zouden voor eenzelfde lichtopbrengst in principe minder lampen nodig zijn, maar minder lampen geeft ook minder gelijkmatigheid.

Ik heb u toegezegd dat bij de realisatie en renovatie van tunnels in principe led-verlichting zal worden toegepast. Dit is het uitgangspunt voor nieuwe contracten. Er zijn contractvormen waar meer verantwoordelijkheid voor de invulling van de functionele eisen bij de markt wordt neergelegd. Bij de aanbesteding van D&C en DBFM contracten stel ik ten aanzien van verlichting een functionele eis die aan de doelen van

duurzaamheid en energiebesparing bijdraagt. Vervolgens is het aan de markt om met een passende oplossing te komen. De markt zal led-verlichting vergelijken met andere vormen van verlichting.

Lopende tunnelprojecten

Er is inmiddels led-verlichting aangebracht in de Vlaketunnel, Zeeburger-tunnel, de Eerste Heinenoordtunnel en de Tweede Coentunnel. Ook bij de renovatie van de Eerste Coentunnel zal led-verlichting worden aangebracht.

Voor de tunnels die momenteel in realisatie zijn, Combiplan Nijverdal, A4DS en de A2Maastricht, geldt dat lopende contracten niet aangepast worden. De aannemers van de A4DS en het Combiplan Nijverdal onderzoeken of led-verlichting, binnen de huidige voorwaarden, kan worden toegepast. Bij de A2 Maastricht zal geen led-verlichting worden toegepast. De aannemer heeft een afweging gemaakt binnen de in zijn D&C contract gestelde eisen en besloten andere verlichting toe te passen.

Er wordt binnenkort een aantal tunnels gerenoveerd, de aanbesteding hiervan is in voorbereiding. Bij enkele tunnels wordt ook de verlichtingsinstallatie vervangen en wordt led-verlichting in principe voorgeschreven. Het gaat op korte termijn om de Velsertunnel en de Beneluxtunnel. Indien de aannemer aantoont dat led-verlichting hier niet mogelijk is, wordt traditionele verlichting toegepast.

Ik verwacht dat led-verlichting in de toekomst kostenefficiënter wordt dan traditionele verlichting zonder dat dit gevolgen heeft voor de veiligheid, en dat op den duur dus in alle tunnels led-verlichting wordt toegepast.

De Minister van Infrastructuur en Milieu,
M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus